

Landelijke Klachtencommissie voor het openbaar en het algemeen toegankelijk onderwijs

(mr. J.P.L.C. Dijkgraaf, W. Dulfer-Visser, J. Toes sr.)

Uitspraaknr. 02.003

Datum:

5 april 2002

Onvoldoende waarborg voor een veilig schoolklimaat; klacht deels gegrond; po .

De klacht

Moeder van een vroegere leerling van een openbare basisschool klaagt erover dat de directie en de groepsleerkracht onvoldoende zorg hebben gedragen om haar zoon een veilig schoolklimaat te bieden. Daardoor zou hij gedurende lange tijd door zijn klasgenoten zijn gepest en mishandeld. Bovendien kwam deze onvoldoende zorg tot uiting bij een incident waarbij de groepsleerkracht een rapport van de zoon voor zijn ogen heeft verscheurd.

Visie van partijen

Moeder vertelt dat haar zoon de laatste twee jaren op school is gepest. Hij is geestelijk en lichamelijk mishandeld. Verschillende keren is zij met haar zoon naar het ziekenhuis geweest om hem voor zijn verwondingen te laten behandelen. Moeder is verschillende keren op school geweest om te praten over het pesten door de klasgenoten tegen haar zoon. Waar het pesten precies uit heeft bestaan, wordt in de overwegingen nader aangegeven.

Behoudens het nemen van algemene maatregelen is er door de directeur en de groepsleerkracht niets ondernomen tegen het pesten. Op deze wijze hebben zij volgens moeder aan het pesten bijgedragen. Daarnaast wijst moeder op een incident waarbij de groepsleerkracht een noodrapport voor de ogen van de zoon heeft verscheurd.

De groepsleerkracht geeft aan dat de zoon niet optimaal functioneerde in de klas. Daarin heeft hij en zijn moeder zelf een behoorlijk aandeel gehad.

De groepsleerkracht deelt over het incident met het rapport mee dat dit uit elkaar was gevallen. Het betrof een zogenaamd noodrapport. Zij heeft een nieuw rapport willen maken, waarin alles wat van belang was over werd genomen. Alleen de lovende opmerkingen, die van haar vervanger afkomstig waren, toen die het noodrapport maakte, waren haars inziens persoonsgebonden en heeft zij niet overgenomen. Het noodrapport heeft zij, na het overnemen van alles wat van belang was, in overleg met de zoon weggegooid. De groepsleerkracht erkent dat het een onhandige aanpak is geweest, waarvoor zij al excuses heeft aangeboden.

De directeur deelt mee dat zij bij haar aantreden in september 2000 op school nonchalance waarnam bij het handhaven van het pedagogische klimaat. Dit uitte zich onder meer in de manier waarop leerlingen met elkaar omgingen en hoe zij het onderwijzend personeel aanspraken. Zij heeft met het team hierover gesproken en naderhand op een ouderavond verteld hoe in het vervolg dit zou worden aangepakt. De maatregelen hebben eruit bestaan dat een aantal school- en groepsregels duidelijk in de groepen aan de orde is gesteld. Bovendien heeft de school de hulp en bijstand van derden ingeroepen. Ook de pestvragenlijst is aangeschaft en in de loop van het schooljaar wordt zowel van de school in het geheel als van de diverse groepen een sociogram gemaakt.

Overwegingen van de Commissie

Voor de beoordeling van de door moeder aan de orde gestelde klacht is van belang dat zij ter onderbouwing heeft gewezen op drie verschillende incidenten, die sinds het aantreden van de directeur op de school hebben plaatsgevonden. Daarnaast heeft moeder de aandacht erop gevestigd dat ook voordien zich incidenten met haar zoon hebben voorgedaan. Daartoe behoorde onder meer het voorval dat medeleerlingen buiten schooltijd hebben geprobeerd om haar zoon in de trekvaart te duwen. De verschillende incidenten en voorvallen hebben moeder tot de conclusie gebracht dat haar zoon op school slachtoffer is geweest van pestgedrag van bepaalde, met naam en toenaam genoemde leerlingen. Moeder stelt zich op het standpunt dat de school, in de persoon van de groepsleerkracht en de directeur, meer had moeten ondernemen om dit pestgedrag tegen te gaan. In het bijzonder had de school het gedrag van de bewuste leerlingen beter moeten aanpakken.

Aan de hand van het verhandelde ter zitting en de door partijen gewisselde stukken kan worden vastgesteld dat zij niet van mening verschillen over de vraag of de bewuste voorvallen en incidenten zich hebben voorgedaan, maar welke waardering daaraan dient te worden gegeven. Dit brengt met zich mee dat aangenomen kan worden dat de incidenten die moeder naar voren heeft gebracht, zich zo hebben voorgedaan als zij heeft beschreven.

Vanaf het aantreden van de directeur is deze zich ervan bewust geweest dat het pedagogisch klimaat en de omgang tussen de leerlingen onderling en ook van de leerlingen naar de groepsleerkrachten in de afgelopen tijd de vereiste zorg hadden ontbeerd en dat op dit punt de nodige maatregelen dienden te worden genomen. Dit was ook bij het bevoegd gezag bekend en het had dan ook juist deze directeur verzocht om de directievoering van de school op zich te nemen. Uit dit gegeven valt te verklaren dat in de eerste schooljaren van de zoon, toen de huidige directeur nog niet op de school was aangetreden, zich ernstige en minder ernstige incidenten en voorvallen hebben voorgedaan, waarbij de zoon betrokken is geweest. In die tijd was immers de gebruikelijke zorg afgenomen om een goede omgang tussen de leerlingen te waarborgen.

Deze incidenten en voorvallen hebben zeer begrijpelijk de kijk en waardering van moeder ten opzichte van wat zij van de school verlangde, gekleurd. Het is ook niet niks wanneer je kind door andere kinderen, leerlingen van de school, bijna in een vaart wordt geduwd. De directeur heeft dit ook beseft, toen zij in september 2000, vlak na haar aantreden, een gesprek met moeder heeft gehad over de zoon en hoe het met hem op school ging.

Vanaf het begin van het schooljaar 2000-2001 hebben de directeur en het onderwijsteam zich ervoor ingezet om het pedagogisch klimaat en de onderlinge omgang van de leerlingen te verbeteren. Zij hebben daarvoor een aantal duidelijke regels en afspraken gemaakt. Om de ouders hierbij te betrekken, zijn deze regels en afspraken op een ouderavond bekend gemaakt en toegelicht.

Voorts hebben de directeur en het team ervoor gezorgd dat met behulp van deskundigen van buiten een aantal activiteiten zijn opgestart die eveneens een bijdrage moesten leveren aan een beter pedagogisch klimaat. (.)

Tenslotte heeft de school de pestvragenlijst aangeschaft en wordt door het opstellen van een sociogram, zowel van de groep als van de school, ervoor gezorgd dat inzichtelijk wordt welke leerlingen extra aandacht nodig hebben bij hun deelname aan de schoolgemeenschap.

De Commissie is van oordeel dat deze maatregelen die in de periode van september 2000 tot en met december 2001 zijn genomen, voldoende zijn geweest voor het op termijn verbeteren van het pedagogisch klimaat en de onderlinge omgang van de leerlingen. In die zin hebben de directeur en de groepsleerkracht voldoende actie ondernomen om ook voor de zoon een veilig schoolklimaat te scheppen.

Desondanks heeft zich een aantal incidenten voorgedaan, waarbij de bewuste leerling

betrokken is geweest. De Commissie heeft begrepen dat het niet alleen bij deze incidenten is gebeven, maar dat moeder juist deze uit een reeks naar voren heeft gebracht om aan te tonen dat de school onvoldoende zorg heeft besteed aan het creëren van een veilig schoolklimaat. Daarom zal nader aandacht worden gegeven aan de door moeder aan de orde gestelde incidenten.

Het eerste incident, waarop moeder heeft gewezen, vond plaats op 9 mei 2001. Naar aanleiding hiervan heeft de directeur eind mei/begin juni 2001 via de schoolnieuwsbrief opnieuw bij de ouders aandacht gevraagd voor de onderlinge omgang van de leerlingen. De directeur heeft hierbij mede namens het team meegedeeld dat verdergaande maatregelen zijn genomen om het schoolklimaat te verbeteren. Tot die maatregelen behoorde de mogelijkheid van het tijdelijk schorsen van een leerling bij voortgaand negatief gedrag. De gekozen bewoordingen gaven duidelijk aan dat dit het uiterste was waaraan werd gedacht.

De Commissie is van oordeel dat de directeur door de wijze waarop zij en het team op het voorval van 9 mei 2001 hebben gereageerd, dit serieus hebben genomen en wederom er blijk van hebben gegeven zich in te zetten voor het creëren van een veilig schoolklimaat voor alle leerlingen (.).

Het laatste incident vond plaats op 27 augustus 2001. In het licht van de eerder gedane mededelingen over de mogelijkheid van tijdelijke schorsing van een leerling heeft moeder de verwachting gehad dat thans ertoe zou worden overgegaan de met naam en toenaam bij haar bekende leerlingen, die telkens haar zoon dwars zaten, nu te horen zouden krijgen dat zij geschorst zouden worden. Ofschoon te begrijpen is dat deze verwachting bij moeder heeft postgevat, was er geen dringende reden aan te wijzen om aan de hand van wat zich heeft voorgedaan bij het incident van 27 augustus 2001, de desbetreffende leerlingen te schorsen. Ten eerste dient er namelijk acht te worden geslagen op het feit dat schorsing van een leerling het uiterste middel is, waaraan kan worden gedacht. Dit was ook voldoende aan de ouders in de nieuwsbrief duidelijk gemaakt. Het houdt in dat eerst andere wegen moeten worden bewandeld voordat dit middel wordt ingezet. Het berokkent namelijk bij een te vroege inzet meer schade dan gewenst.

Ten tweede heeft de directeur tijdens de zitting aangegeven op welke wijze de school reeds met de desbetreffende leerlingen en hun ouders een ander pedagogisch begeleidingstraject was ingeslagen. Daarvan mocht in redelijkheid worden verwacht dat het op termijn effect zou hebben. Het doorkruisen van een dergelijk traject door een schorsing naar aanleiding van een voorval, zoals van 27 augustus 2001, hoe vervelend dit ook voor de zoon heeft uitgewerkt, kan dan niet aan de orde zijn.

Alles overziend moet dan ook tot het oordeel worden gekomen dat de school, in de persoon van de directeur en de groepsleerkracht, niet alleen in zijn algemeenheid voldoende eraan hebben gedaan om een veilig en pedagogisch juist klimaat op school terug te krijgen maar ook aan de hand van de door moeder naar voren gebrachte incidenten voldoende hebben ondernomen en deze incidenten serieus hebben genomen.

Hierbuiten staat de beoordeling van hoe de groepsleerkracht is omgegaan met het noodrapport (.). Dit is namelijk een op zich zelf staand voorval, waarover de groepsleerkracht ter zitting reeds heeft meegedeeld dat zij haar excuses daarvoor heeft aangeboden aan moeder. Het is een onhandig opereren van de groepsleerkracht geweest en niet een bewuste poging om de zoon op welke wijze dan ook te kwetsen. Wat betreft de toezegging die tijdens de zitting is gedaan dat alsnog de inhoud van de persoonlijke positieve opmerkingen zullen worden achterhaald, die de vervangende leerkracht in het noodrapport had opgenomen, zal de Commissie deze toezegging in haar advies aan het bevoegd gezag overnemen en daaraan toevoegen dat dit op zo kort mogelijk termijn gebeurt, waarna volstaan kan worden met het in briefvorm meedelen aan moeder en haar zoon van de inhoud van deze stimulerende opmerkingen.

In het bijzonder zal nog moeten worden aangetekend dat op geen enkele wijze uit de stukken of het verhandelde ter zitting is gebleken of aannemelijk is geworden dat de directeur of de groepsleerkracht zelf de zoon op een dergelijke wijze hebben benaderd of bejegend dat dit op enigerlei wijze kan worden aangemerkt als een bijdrage leveren aan of het stimuleren van het pesten van de zoon. Voor een dergelijk zwaar verwijt, die direct de vakintegriteit van een leerkracht in het geding brengt, is geen enkele grond. Het brengt de Commissie ook tot het advies dat nu een dergelijk verwijt in deze klacht wel aan de orde is geweest, het in de rede ligt om in het personeelsdossier van beide personeelsleden de aantekening te doen opnemen dat daar op geen enkele wijze sprake van is geweest. De beide medewerkers kunnen dan in de toekomst hopelijk gevrijwaard blijven van geruchten of verwijzingen die naar dit in deze klacht gemaakte verwijt kunnen worden gemaakt.

Het oordeel van de Commissie

De Commissie komt op grond van bovenstaande overwegingen tot de conclusie dat de klacht ongegrond is, behoudens met betrekking tot het voorval van het noodrapport waarin er sprake is geweest van onhandig opereren van de groepsleerkracht. Op dat punt is de klacht gegrond.

Advies aan het bevoegd gezag

De Commissie adviseert het bevoegd:

1. in de personeelsdossiers van de beide bij deze klacht betrokken medewerkers de aantekening op te nemen dat naar aanleiding van deze klacht op geen enkele wijze is gebleken of aannemelijk is geworden dat beide medewerkers gezamenlijk noch ieder afzonderlijk een bijdrage hebben geleverd aan of gestimuleerd hebben van het pesten van de zoon;
2. aan moeder en haar zoon op zo kort mogelijk termijn in briefvorm mee te delen welke positief, stimulerende opmerkingen de vervangende leerkracht in het noodrapport had opgenomen, door bij deze alsnog navraag daarnaar te doen